

Cierliński, Jan

Rajd szlakiem naszej historii żywą lekcją Historii i Patriotyzmu

---

Przegląd Pruszkowski nr 2, 10-17

2003

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Jan Cierliński
Prezes Koła nr 6 „Helenów”
Światowego Związku Żołnierzy AK

RAJD SZLAKIEM NASZEJ HISTORII żywą lekcją Historii i Patriotyzmu

Był rok 1986. Pod nawalem bieżących wydarzeń zapomniano o okrucieństwie II wojny światowej i o cenie jaką zapłacił naród Polski za umiłowanie Ojczyzny i wolności. Władze okupacyjne lat wojny i powojennego totalitaryzmu pozostawiły po sobie wiele śladów zbrodni i brutalnego okrucieństwa. Niektóre z tych miejsc zostały upamiętnione tablicami lub pomnikami, inne czekały na takie czasy aby pokazać społeczeństwu całą prawdę historyczną i czcić pamięć prawdziwych bohaterów i męczenników sprawy narodu. Skończył się okres stanu wojennego i wiele wskazywało na to, że nadejdzie czas wolności i godności człowieka. Na przełomowe wydarzenia trzeba było jednak poczekać jeszcze trzy lata.

Filia Środowiska Żołnierzy Armii Krajowej VI Rejonu VII Obwodu „Obroza” w Ursusie przy współpracy z Harcerskim Kręgiem Seniorów „Ursus”, nie czekając na zmiany polityczne postanowiła poprowadzić młodzież ku miejscom gdzie toczyły się zmagania z najeźdźcami o wolność i godność człowieka, gdzie znajdują się masowe groby pomordowanych, gdzie odbywały się zbrodnie ludobójstwa i zapoznać ją z tym, co było w naszej historii najważniejsze, najchlubniejsze, najbardziej ofiarne a jednocześnie tragiczne. Opierając się na opracowanym wcześniej w Ursusie przewodniku po Miejscach Pamięci znajdujących się na terenie Ursusa, Włoch, Opaczy i Pęcic, postanowiono zorganizować w dniu 19 kwietnia 1986 roku I Rajd „Szlakiem Naszej Historii”.

Na ten pierwszy rajd zaproszono młodzież szkolną z Ursusa i Włoch (Ursus i Włochy były wówczas częścią dzielnicy Warszawa - Ochota) z klas VI, VII i VIII Szkół Podstawowych oraz z klas I, II i III Szkół Liczkalnych. Zgłosiło się wtedy 40 patroli cztero- lub pięcioosobowych t.j. około 200 osób. Było jedno miejsce startu w Ursusie. Opracowano 6 tras pieszych, na których znajdowały się 24 miejsca Pamięci Narodowej. Wszystkie te miejsca obsadzone były przez członków Filii Środowiska Żołnierzy AK w Ursusie oraz Harcerskiego Kręgu Seniorów „Ursus”. Nikt nie przypuszczał wówczas, że impreza ta stanie się stałą coroczną żywą lekcją historii i patriotyzmu dla naszej młodzieży i zdobędzie wielkie poparcie wśród władz szkolnych z terenu wielu okolicznych gmin i dzielnic Warszawy.

Do roku 1993 odbyło się 8 rajdów na terenie Ursusa, Włoch, Opaczy i Pęcic według ustalonego pierwotnie programu i systemu organizacyjnego.

VIII Rajd „Szlakiem Naszej Historii” odbył się wyjątkowo 8 maja 1993 roku i został połączony z uroczystością odsłonięcia we Włochach pamiątkowej tablicy, poświęconej żołnierzom Armii Krajowej i Przywódcom Polskiego Państwa Podziemnego, więzionym przez NKWD, ich wywózce do łagrów i więzień sowieckich.

W tym rajdzie brało udział około 100 patroli z ilością ponad 400 uczestników.

W roku 1994 przeprowadzono zmiany organizacyjne i rajdem objęto nowe tereny. Włączono po raz pierwszy teren Piastowa i Pruszkowa, zapraszając do udziału w rajdzie młodzież z tamtejszych szkół. Tym sposobem były już trzy miejsca startu, a rajdem zostały objęte 52 miejsca pamięci znajdujące się na terenie Włoch, Ursusa, Piastowa, Pruszkowa, Magdalenki i okolic. Wprowadzono również po raz pierwszy patroli rowerowe, dla których przygotowano 16 tras rowerowych. Trasy piesze przedłużono do 10-12 km., a rowerowe do 30-40 km. Tym samym umożliwiono poznawanie historii wydarzeń w miejscach bardziej oddalonych od miejsca zamieszkania. W IX Rajdzie „Szlakiem Naszej Historii” brało udział około 130 patroli i przekroczono liczbę 600 uczestników rajdu.

W dalszym ciągu w rajdzie uczestniczyła młodzież ze starszych klas szkół podstawowych i z wszystkich klas szkół licealnych.

Rok 1999 był ostatnim rokiem przed reformą szkolnictwa i wprowadzeniem szkół gimnazjalnych.

XIV Rajd „Szlakiem Naszej Historii” po raz ostatni odbywał się w starym systemie szkolnictwa. Wzięło wówczas udział 225 patroli z 20 szkół podstawowych i z 9 szkół ponadpodstawowych. Razem brało udział 1132 osoby samej młodzieży oraz 61 opiekunów i 99 osób obsady instruktorskiej, co stanowiło ogółem 1312 osób. Ta wielka lekcja historii i patriotycznego wychowania młodzieży obejmowała coraz większą ilość szkół i nowe kręgi młodzieży.

Rok 2000 był rokiem kolejnych zmian organizacyjnych i przemian programowych rajdu. Cały program dostosowano do nowego systemu szkolnictwa. Po raz pierwszy opracowano trasy dla najmłodszych uczestników z klas I-III szkół podstawowych. Dostosowano trasy według czterech grup wiekowych dla patroli pieszych i trzech grup wiekowych dla patroli rowerowych. XV Jubileuszowy Rajd odbył się 15 kwietnia 2000 roku i uczestniczyło w nim 1582 dzieci i młodzieży z 18 szkół podstawowych, 9 gimnazjum i 9 liceum oraz brało udział 70 opiekunów i 110 osób obsady instruktorskiej. Ogółem udział wzięły 1762 osoby.

Ze względu na tempo wzrostu zainteresowania Rajdem „Szlakiem Naszej Historii”, na rok 2001 przygotowano nowy program i kolejne zmiany organizacyjne. XVI Rajd odbył się 21.04.2001 roku i zapoczątkował nowy cykl młodzieżowych rajdów historyczno - patriotycznych, które od tej pory odbywają się pod hasłem: „Poznaj na terenie swojej dzielnicy, miasta, gminy i okolicznych miejscowości najważniejsze wydarzenia XX wieku”. Rajdem objęto 66 Miejsc Pamięci z terenu Włoch, Ursusa, Piastowa, Pruszkowa, Magdalenki i okolic. Po raz pierwszy do rajdu włączono teren Okęcia oraz utworzono nowe miejsce startu dla młodzieży ze szkół we Włochach i z Okęcia.

W poprzednich latach młodzież z Włoch startowała w Ursusie.

Opracowano 72 trasy piesze i 60 tras rowerowych. Objęto rajdem wszystkie rodzaje szkół. Na starcie XVI Rajdu stanęło 2.363 dzieci i młodzieży zorganizowanej w 450 patrolach, z 15 szkół podstawowych, z 9 szkół gimnazjalnych i 16 szkół licealnych. Poza tym uczestniczyło w rajdzie 130 rodziców i opiekunów oraz 150 osób obsady instruktorskiej złożonej z osób dorosłych i starszej młodzieży. Ogółem uczestniczyło w Rajdzie 2.643 osoby.

Wydawało się, że był to pułap naszych możliwości. Cóż można robić, kiedy w dalszym ciągu wzrasta zainteresowanie szkół i młodzieży tą imprezą? Trzeba było jeszcze bardziej się sprężyć i przygotować do następnego Rajdu.

Kolejny XVII Rajd „Szlakiem Naszej Historii” to w dalszym ciągu nowe szkoły, nowi uczestnicy i nowe miejsce startu. Tym razem w XVII Rajdzie w dniu 20.04.2002 roku uczestniczyła po raz pierwszy młodzież ze szkół z Gminy Lesznowola: z Mrokowa, Nowej Iwicznej, Lesznowoli i Sękocina. Młodzież ta startowała z nowego miejsca startu w Magdalence. W Pruszkowie startowała również po raz pierwszy młodzież ze szkół licealnych z Brwinowa i Grodziska Maz. Wynik wysiłku organizatorów to 2.598 młodzieży z 20 szkół podstawowych, z 12 szkół gimnazjalnych i 14 szkół licealnych. Poza tym 230 rodziców i opiekunów oraz 150 instruktorów. Ogółem udział wzięło 2.978 osób.

I wreszcie 26 kwietnia 2003 roku i start do XVIII Rajdu. Rajdem objęto nowy rejon - teren Gminy Ożarów Mazowiecki. Teren ten wraz z Włochami w latach okupacji tworzył VII Rejon VII Obwodu AK „Obroza”. Pozostałe tereny objęte rajdem to obszar VI Rejonu VII Obwodu AK „Obroza”. Ilość zgłoszeń do uczestnictwa w rajdzie była zaskakująca. Z każdego miejsca startowego napływały zgłoszenia o 35% większe niż w roku 2002. Ogółem wystartowało 3.470 młodzieży z 26 szkół podstawowych, 16 gimnazjalnych i 15 licealnych, uczestniczyło w rajdzie 280 rodziców i opiekunów oraz 160 osób obsługi instruktorskiej. Łącznie w XVIII Rajdzie brało

Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej
Odcinek Warszawa Powiat – Koło nr.6 „Helenów”

C E R T Y F I K A T

uczestnictwa w Rajdzie „Szlakiem Naszej Historii”

Wyrażamy słowa uznania i podziękowania uczestnikowi XVIII Rajdu

Wszystkim Uczestnikom

za godny udział i zdobytą wiedzę historyczną.

Certyfikat uowalnia do zorganizowania własnego patrolu i udziału w kolejnych Rajdach „Szlakiem Naszej Historii” oraz zobowiązuje do sprawowania całonocnej opieki nad jedyntym Historycznym Miejscem Pamięci położonym w najbliższej okolicy zamieszkania ko szkoły.

Zyczymy wysokich ocen w nauce i dobrego przygotowania się do przyszłorocznego Rajdu

W imieniu Organizatorów

Przebieg Koła nr.6 „Helenów”
Ś Z Z A K
Jan Cierliński

W-wa Ursus, W-wa Włochy, Piastów, Pruszków, Lesznowola, Ożarów Maz.

26 kwietnia 2003 roku

Taki certyfikat otrzymali wszyscy uczestnicy rajdu „Szlakiem Naszej Historii

udział 3.910 osób. Rajdem objęto 76 miejsc pamięci. Opracowano 76 tras pieszych i 79 tras rowerowych. Dla Pruszkowa i Piastowa był to już 10 rajd. Pełna mobilizacja organizatorów dała wyraz uczczenia tego jubileuszu. Tegoroczny Rajd zaskoczył nas zarówno frekwencją, jak i wielkim zaangażowaniem młodzieży i wychowawców.

Wśród miejsc objętych rajdem mamy cały przekrój wydarzeń historycznych. Począwszy od wydarzeń z Powstania Listopadowego, poprzez lata II wojny światowej i okupacji, Powstanie Warszawskie, i wreszcie wydarzenia najbardziej bolesne związane z okupacją sowiecką - ostatnia droga żołnierzy Armii Krajowej i Przywódców Polskiego Państwa Podziemnego.

Nasze rajdy to wielka lekcja historii i patriotycznego wychowania młodzieży. W rajdzie punktowane są: postawa patrolu, sposób wypełniania zadań i wiedza o miejscach na przebytej trasie. W czasie tej wędrówki oddajemy hołd poległym, pomordowanym, prześladowanym i upokorzonym rodakom. Młodzież ma również możliwość spotkania się z ludźmi będącymi bezpośrednimi świadkami wydarzeń XX wieku. Trzeba jednak z wielkim żalem stwierdzić, że pokolenie kombatantów odchodzi bezpowrotnie i często nie zdajemy sobie sprawy, że jest to z nimi spotkanie ostatnie.

Przy pomniku „16” - płk Jan Sadowski i por. Ryszard Matrzak. w głębi poczty sztandarowe: miasta i kombatantów

Przy tablicy ku czci Pawła Krzywdy - Rzewuskiego stoją: harcerz pełniący wartę, Ruszard Matrzak, Jacek Przygodzki i Jan Czelej

Zachęcamy do następnych rajdów, ale równocześnie apelujemy do ludzi młodych, do nauczycieli historii, do młodzieży akademickiej i młodzieży najstarszych klas licealnych o współpracę przy organizacji kolejnych rajdów. Szkoda by było zmarnować naszego blisko dwudziestoletniego wysiłku włożonego w rozwój, dziś już naprawdę wielkiej imprezy.

Mamy coraz więcej młodzieży mądrej, rozważnej, inteligentnej, umiejącej słuchać i przeżywać wydarzenia tamtych lat.

Wiele satysfakcji dają nam opisy wrażeń, składane przez uczestników po przebytej trasie rajdu, kończące się często słowami:

„Zapoznanie się z historią bohaterkich żołnierzy oraz patriotów było dla nas wspaniałą lekcją i ogromnym przeżyciem”.

Jest to cytat patrolu z klasy VII Szkoły Podstawowej Nr 6 w Pruszkowie z XVI Rajdu. Jest też i poezja pisana i recytowana przez uczestników rajdu, taka jak ten wiersz autorstwa uczennicy II klasy Gimnazjum Nr 1 w Piastowie Joasi Bielskiej napisany z okazji XVIII Rajdu:

*Ruszamy w drogę przyjaciele,
Czeka nas przygód bardzo wiele,
Pójdziemy ścieżką, ulicami
I różnym krokiem alejami.
Szukać będziemy naszej Historii,*

Przed rozdaniem nagród. 1.06.2003

*Dni Chwały, klęski oraz Glorii.
Złożymy kwiaty, żółte wieńce,
Tym co walczyli - w skromnej podzięce.
W uszach nam szumi chrzest oręża.
Wolność, braterstwo zawsze zwycięża.
Dajemy tobie uśmiech miłości,
Dzisiaj zapomnij o smutku i złości.*

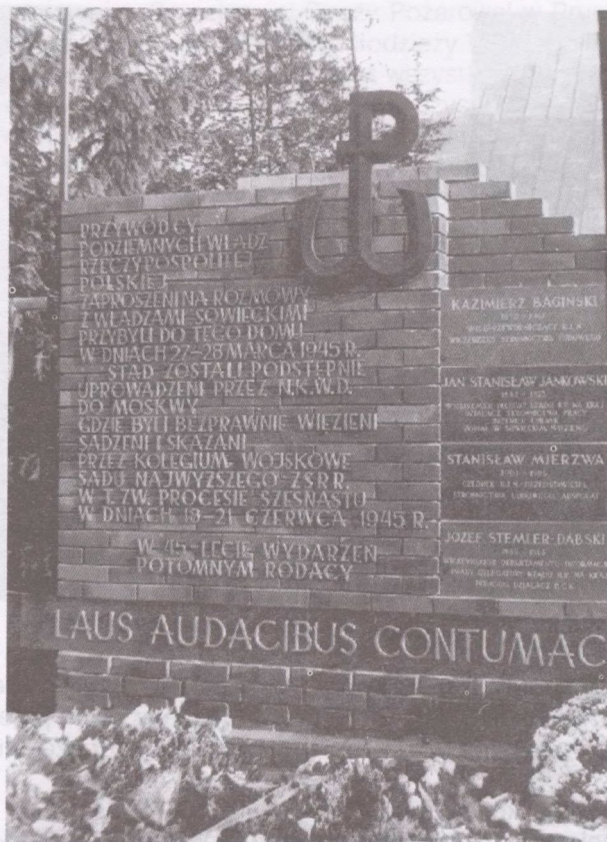
Te kilka słów złożonych w podzięce daje najwięcej zadowolenia i jest dowodem, że włożony trud w tak wielką imprezę nie idzie na marne.

Jesteśmy krajem europejskim, który za swą wolność i niepodległość płacił najwyższą cenę daniny krwi. Dlatego, szczególnie dziś, kiedy Ojczyzna nasza staje się otwarta na kraje całej Europy i Świata musimy dołożyć starań, aby nie tylko młodzież ale i dorośli znali prawdę historyczną o wydarzeniach z tamtych lat.

Pragniemy, aby kolejny już XIX Rajd, który odbędzie się 24 kwietnia 2004 roku dał nam również wiele satysfakcji. Apelujemy do wszystkich, którzy chcieliby pomóc w organizacji kolejnych Rajdów, o współpracę już od 2003 roku.

Pamiętajmy: nasz wkład pracy zaprocentuje wśród młodego pokolenia.

W imieniu organizatorów Rajdu „Szlakiem Naszej Historii” chętnym do nawiązania współpracy z organizatorami Rajdu „Szlakiem Naszej Historii” podajemy adresy kontaktowe:

1. Koło ŚZŻAK w Ursusie, ul. gen. K. Sosnkowskiego 16 pok. 119 w każdy poniedziałek w godz. 14.00 -15.30, p. Kazimierz Kondrat lub p. Wanda Szlaga.

W każdą środę w godz. 14.00-15.30 p. Jan Cierliński lub Paweł Kamiński

2. Koło ŚZŻAK w Pruszkowie, ul. Daszyńskiego 9 w każdą środę w godz. 14.30-16.00 p. Andrzej Kurc lub p. Ryszard Matrzak

3. Koło ŚZŻAK w Piastowie, ul.11 Listopada 8 w każdy wtorek w godz. 11.00-12.30 p. Leonard Gajewski lub p. Halina Bandosz.

***

25 kwietnia, następnego dnia po rajdzie „Szlakiem Naszej Historii” odbyła się uroczystość poświęcona pamięci 16 członków rządu Polski Podziemnej, aresztowanym przez NKWD w naszym mieście w marcu 1945 roku.

Rano została odprawiona msza święta w intencji Ojczyzny i zmarłych przywódców Polski Podziemnej przez ks. dziekana Józefa Podstawkę, homilię wygłosił ks. prałat Jan Górny.

W kościele byli obecni przedstawiciele władz powiatu i miasta, kombatan ci i młodzież.